

УДК: 378.065(477)

АЛІНА ІВАНИЦЯ

Полтавський національний педагогічний університет
імені В.Г.Короленка

ПЕДАГОГІЧНА ПІДТРИМКА СТУДЕНТСЬКОЇ МОЛОДІ В ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ У ПРОЦЕСІ ПІДГОТОВКИ ДО СІМЕЙНОГО ЖИТТЯ

У статті розглянуто особливості педагогічної підтримки студентської молоді при її підготовці до сімейного життя, пріоритетність педагогічного супроводу студентської молоді як один із способів ефективного впливу на особистість у закладах вищої освіти.

***Ключові слова:** педагогічна підтримка, педагогічний супровід, студентська молодь, особливості процесу підготовки до сімейного життя у закладах вищої освіти.*

Актуальність дослідження. Ставлення до особистості у практиці сімейного виховання відповідає панівній у суспільстві парадигмі: особистість і до сьогодні розглядається як те, що потрібно «формувати». Справді, якщо у освіті помітні деякі прогресивні зміни, то у сфері сімейного виховання панують традиційні стереотипи. Проте доведено, що гармонізація сімейних стосунків є ефективним чинником профілактики негативних явищ у молодіжному середовищі. Виходить, що без радикальної перебудови традиційного сімейного виховання не варто очікувати серйозних успіхів у сфері становлення повноцінної особистості, відповідальної, впевненої у собі, ініціативної, творчої, з чіткими моральними настановами.

Постановка проблеми підготовки студентів до сімейного життя в процесі навчання у вищому навчальному закладі не випадкова. Сучасні дослідники сім'ї – філософи, політики, психологи, педагоги, соціологи, фізіотерапевти, сексологи – відмічають кризу сучасної сім'ї, пов'язану як із соціально-економічною, так і з духовно-моральною кризою суспільства. На всьому українському просторі ця ситуація стоїть гостро: криза сім'ї постає домінуючою, всепоглинаючою, та поки не вирішеною. Вирішення цієї задачі ускладнюється кризою виховання в сім'ї, в системі освіти, в суспільстві. В реальності вихованням зараз займаються більше всього мас-медіа та Інтернет. На жаль, сучасна система освіти в цьому відношенні не відповідає реаліям сучасного суспільства.

Аналіз сучасних досліджень. Проблеми готовності молодих людей до створення сім'ї та сімейного виховання, насамперед у зв'язку з формуванням у людини моральності, розглядають і класики педагогіки Я.А. Коменський, Ж.-Ж. Руссо, Дж. Локк, І. Песталоцці. Однак зустрічаємо й чимале різноманіття думок, які безпосередньо стосуються різних аспектів формування готовності молодих людей до сімейного життя.

Так, Дж. Локк особливу увагу приділяв економічній готовності, необхідності вміти керувати своїми фінансовими прибутками та витратами.

На провідній ролі сім'ї в суспільстві наголошував англійський філософ, творець еволюціоністської психології Г. Спенсер. Він писав: «Сім'я за часом з'явилася раніше, ніж держава, а виховання й навчання дітей – до виникнення держави й збережеться по закінченні її існування. Держава можлива тільки за умов виховання і навчання дітей. Ось чому батьківські обов'язки вимагають більшої уваги, ніж громадянські» [4, с. 38]. Він з обуренням відзначав, що для формування у молоді готовності до виконання ролі батьків у сучасному суспільстві не робиться нічого, більшість батьків проявляє неучтвю у всіх сферах виховання: «Виховання фізичне, моральне й розумове – ведеться неправильно, ... батьки зовсім позбавлені тих знань, за допомогою яких вони можуть правильно керувати цим вихованням» [4, с. 211].

Аналіз психолого-педагогічних джерел показав, що проблема формування у молоді готовності до створення сім'ї знайшла відображення і в працях таких видатних педагогів, як М. Пирогов, К. Ушинський, П. Лесгафт, П. Блонський, А. Макаренко та ін.

Зазначимо, що окремі проблемні питання, пов'язані із педагогікою шлюбу та сім'ї, підготовкою молоді до створення сім'ї, розглядали у своїх працях педагоги та психологи (А. Денисенко, В. Захарченко, О. Кізь, Г. Кошонько, О. Тарновська, П. Решетов, Т. Носакова та ін.). Проте педагогічна проблема розвитку готовності студентської молоді до створення сім'ї саме в умовах вишу ще потребує свого вирішення. Не розробленими залишаються ті, що пов'язані з: виявленням чинників впливу на рівень готовності студентської молоді до створення сім'ї; обґрунтуванням заходів просвітницької та педагогічної роботи з питань шлюбу та сім'ї, що могли б проводитися під час навчально-виховної роботи зі студентами та сприяти уникненню ними проблем у прийнятті на себе подружніх зобов'язань; розробкою програми підготовки студентської молоді до створення сім'ї та практичних рекомендацій студентам щодо самостійної підготовки до створення сім'ї.

Дослідженню стану сучасної української молодіжної сім'ї присвячені праці таких науковців, як А. Ноур, О. Балакірева, Т. Медіна, Л. Омельченко, Т. Руденко, Ю. Якубова, Н. Лавриненко, Т. Алексеєнко, О. Яременко та багато інших. Аналізуючи їхні праці, не можна не помітити, що найчастіше сімейно-шлюбні відносини розглядаються з позиції або абсолютизованого сьогодення, або некритичного відтворення всіх виявів історичного минулого у сімейно-шлюбній сфері суспільного життя.

Культура сімейних відносин – це сформованість взаємодопомоги, підтримки, взаємодії між членами сім'ї. Змістом виховної роботи з формування культури сімейних відносин є отримання студентською молоддю знань про сім'ю, шлюб, родовід сім'ї, батьківство та материнство, участь у різних видах діяльності, сприятливих для підготовки студентської молоді до майбутнього сімейного життя.

Умови вихованої роботи з формування культури сімейних відносин: інтеграція зусиль сім'ї, вишу та інших суб'єктів освітнього простору для формування у суспільстві позитивного ставлення до інституту сім'ї; надання педагогічної та соціально-психологічної підтримки студентській молоді. Форми організації: клуб молоді сім'ї, круглі столи з питань шлюбно-сімейних відносин, конкурси творів, малюнків, плакатів «Моя майбутня сім'я», «Мої сімейні традиції», «Найкраще сімейне свято» та ін.

О. Газман відмічає, що в педагогічному процесі, наряду з навчанням та вихованням, була виокремлена самостійна сфера – педагогічна підтримка молоді в освіті. Трактовак ним педагогічної підтримки дається дуже широко: «Під педагогічною підтримкою на даному етапі ми розуміємо діяльність професіоналів – представників навчального закладу, спрямовану на надання превентивної та оперативної допомоги молоді у вирішенні її індивідуальних проблем, пов'язаних із фізичним та психічним здоров'ям, досягнень у навчанні ... життєвим самовизначенням – екзистенціальним, моральним, громадянським, професійним ... вибором» [1].

За формою педагогічна допомога студентській молоді в процесі підготовки до сімейного життя може бути:

1) Педагогічною підтримкою (О. Газман, О. Шлюбуль та ін.).

Педагогічна підтримка – діяльність кураторів, викладачів з надання превентивної та оперативної допомоги у вирішенні індивідуальних проблем студентської молоді. Сутність педагогічної підтримки полягає у вивченні оточуючого середовища студентів, виявлення і допомога у вирішенні проблем, із якими вони не можуть самостійно справитися.

2) Педагогічним супроводом (О. Олександрова, Н. Лебедева, І. Паншина).

Супровід – це система професійної діяльності педагога, мета якої – дізнатись, як влаштований внутрішній світ студентської молоді, щоб організувати співпрацю з нею, спрямовану на самопізнання, на пошук шляхів саморегуляції між внутрішнім світом та системою стосунків. Сутність педагогічної діяльності полягає в супроводі студента у процесі його навчання, що дає можливість впровадити педагогічну діяльність у навчально-виховну педагогічну систему. Стає можливим об'єднання мети педагогічної та психологічної практики і зосередження на головному – особливостях студента.

У якості одного із видів сімейної підготовки студентської молоді нами розглядається спецкурс «Сімейне виховання студентської молоді», який охоплює аспекти формування моральної свідомості, уявлення про шлюб та любов, природу шлюбно-сімейних відносин та культури почуттів. Спецкурс «Сімейне виховання студентської молоді» розглядається як теорія виховання сім'янина і презентує собою педагогічну галузь знань про формування основ особистого життя.

3) Педагогічним сприянням (Т. Федорова).

Педагогічне сприяння вихованню має свою технологію та свої стандарти культури. Ще І. Кант підкреслював, що у вихованні «криється велика тайна вдосконалення людської природи» [2, с.21]. Тому однією з помилок сучасного становлення особистості є відрив освіти від виховання. Про це не згадується навіть в офіційних документах та в різних освітніх проєктах.

Викладачам та кураторам потрібно готуватися до роботи зі студентами. Суть цієї підготовки – допомога при усвідомленні того, що відбувається у сфері статевого життя сучасної студентської молоді, здатність виробити уявлення про сімейно-шлюбні відносини, переконати в актуальності проблеми. Головне – переконати студентів, що підготовка до особистого життя є також і підготовкою їх до материнства та батьківства. На нашу думку, таке поєднання особистого та професійного може дати позитивний результат.

Принципи педагогічної діяльності, зорієнтованої на інтереси сім'ї:

- визнання того, що сім'я є елементом стабільності в житті студентської молоді, в той час як оточуючі можуть постійно змінюватись;
- ефективне співробітництво викладачів з батьками та іншими фахівцями;
- регулярний обмін між батьками та студентською молоддю повною та не упередженою інформацією;
- запровадження в навчальному закладі відповідної політики та системи послуг, які забезпечують інформаційну та емоційну підтримку;
- розуміння та урахування потреб студентської молоді під час розробки навчальних та інших програм;
- розуміння унікальності кожної сім'ї, повага до різних методів навчання та виховання студентської молоді, що застосовуються батьками;
- турбота про те, щоб послуги, які надаються родинам, були комплексними, скоординованими, гнучкими, доступними і відповідали б потребам кожної людини.

Перед тим, як приступити до формування курсу «Сімейне виховання студентської молоді», ми провели констатувальне дослідження. Воно передбачало анкетне опитування студентів та їхніх батьків з метою перевірки припущення про необхідність створення програми сімейного виховання студентської молоді. Анкети містили чіткі запитання із можливими варіантами відповідей.

Теоретико-методологічний підхід до опитування студентської молоді щодо сімейного виховання ґрунтується на основних тезах, положеннях і принципах сімейної педагогіки.

Виходячи з цього, при розробці індикаторів опитування враховувались спроби опосередкованої оцінки стану підготовки, готовності, реальних очікувань від майбутнього сімейного життя, які мають респонденти. Для висвітлення аспектів сімейного виховання студентської молоді були відібрані відповідні індикатори у великому обсязі і досить різноманітні. Окремі індикатори анкети відбивають моделі можливих дій (або бездіяльності) щодо власного сімейного життя. При розробці інструментарію враховувалися різноманітні підходи до проблеми сімейного виховання студентської молоді, досвід напрацювань фахівців. Разом з тим, слід наголосити, що індикатори опитування містять не всі показники складових стану сімейного виховання студентів, а лише ті з них, що були доступні для вивчення обраним методом та відповідають цілям опитування.

Генеральна сукупність складається з двох незалежних сукупностей: батьків студентів 2-3-го курсу та вікової когорти 17-22 років студентської молоді. Вибіркова сукупність побудована як дві незалежні самостійні вибіркові сукупності. Для батьків студентів 2-3 курсів це національна випадкова двоступенева вибірка сукупність, де одиницею відбору стала навчальна група, у якій навчаються їхні діти, а одиницею вивчення – окрема особистість. Для 17-22 річної студентської молоді це національна, територіально-поселенська, стратифікована вибірка сукупність, репрезентативна за віком, статтю, типом поселення та регіоном.

Кількість опитаних, відповіді яких аналізуються, дорівнює 138 (54 батьків студентів 2-3 курсів, 57 студентів 2-3 курсів, 27 студентів 5 курсу). Опитування

респондентів проводилося за методом самозаповнення анкет в аудиторії в присутності інтерв'юера.

Під час анкетування респонденти керувалися своїм безпосереднім досвідом, який здобули від своїх батьків, учителів, друзів, із книг та засобів масової інформації, інтуїтивно відповідаючи на наші питання.

Основні принципи, які враховувалися під час розробки анкет: повнота та достатність інформації щодо мети та завдань дослідження; доступність запитань для студентів та їхніх батьків.

Стало можливим узагальнити проблеми сімейного виховання студентської молоді. Цінність проведеного опитування полягає в широкій можливості вивчення чинників, які впливають на сімейне виховання студентської молоді.

У дослідженні брали участь студенти 1-3 курсів, більшість яких жіночої статі (84%), меншість становила чоловіча стать (16%).

Студентам пропонувалась анкета, за показниками якої фіксувалися погляди респондентів на сучасну молоду сім'ю, їхня життєва орієнтація та пріоритети. Також наші запитання передбачали наявність заздалегідь закодованого переліку можливих варіантів відповідей.

Спочатку охарактеризуємо результати, що презентували готовність студентської молоді до шлюбу й сімейного життя. Це ставлення виявилось неоднозначним. Більшість студентів (58%) відповіли, що замислювалися всерйоз про сімейне життя і про вступ до шлюбу. Однак частина молоді (42%) виявила суперечливе або негативне ставлення до створення власної сім'ї. Готові зараз одружитися тільки 26% опитуваних. Найкращим віком для одруження респондентами обрано 20-25 років.

За отриманими даними, для студентської молоді найціннішими якостями у сімейному житті є любов (24%), відповідальність (18%) та вміння йти на компроміс (15%), турбота про свою половинку (16%), менш важливими виявилися оптимізм (7%), турбота про себе (6%), впевненість у собі (7%), вміння відстояти свою думку (7%).

При цьому більшість респондентів вважають: головне, що повинна враховувати молода людина перед вступом до шлюбу, це необхідність поважати один одного (29%), знати потреби сім'ї (21%), вміння спілкуватися (22%), здатність до компромісу (20%); особливості статевих відносин вважають менш важливими (8%).

Крім того, опитувані вважають, що молода людина перед вступом до шлюбу повинна вміти контролювати емоції (29 %) та розуміти свої обов'язки (30%), навчитися самоконтролю (23%), влучно та доречно висловлювати свою думку (18%).

Більшість респондентів вміють готувати – 90%; їхні страви хвалять інші – 80%, не вміють готувати 10%, а тих, хто погано володіє кулінарними навичками, серед опитаних 20%. Кулінарна вправність означає наявність самостійних навичок у респондентів, а також гарне сімейне виховання.

Виявлено, що більшість респондентів мають достатню самооцінку (83%), достатню (15%), і лише дехто низьку (2%).

45% опитуваних вважають, що самооцінка не впливає на сімейні стосунки, 45% опитуваних вваж– що впливає, а 10% вважають, що самооцінка псує сімейні стосунки. Також більшість опитуваних (64%) вважають, що сім'я, сімейні

відносини важливіша за дружбу та друзів, 36% респондентів – дружба, друзі найголовніше у житті.

Більшість респондентів (54%) не бажають пройти курси підготовки до сімейного життя і 46% опитуваних бажають відвідати курси. Це пояснюється відсутністю розуміння складності сімейного життя, відсутністю бажання пізнати, для чого створюється сім'я, що від неї чекати в майбутньому, що таке «щасливий шлюб».

Описуючи життя у шлюбі, більшість наших досліджуваних (85%) впевнені в необхідності продовжувати роботу за фахом, а меншість (15%) не будуть жертвувати своєю кар'єрою.

У респондентів чітко простежується позитивне ставлення до наявності дітей у шлюбі (84%).

На питання: «На вашу думку, шлюб ваших батьків вдався?» – 63% студентів відповіли «так» і 37% – «ні». Більшість респондентів (84%) мають довірливі стосунки з батьками, а 16% – ні. Тож батькам, вочевидь, необхідно більш відповідально ставитися до питань взаємодії.

Найважче подолати стереотипи старого мислення у сімейному вихованні, які дуже живучі завдяки міжпоколінній трансмісії. Коротко зупинимося на найтипівіших стереотипах, які домінують у сімейному вихованні.

Найбільш поширеним є ототожненням виховання із маніпулюванням сином чи дочкою, їхньою поведінкою. Відповідно до цього стереотипу, виховання – це корекція поведінки молоді діями батьків. Насправді ж, молодь – це не глина, із якої можливо зліпити, що завгодно. Молода людина – це особистість, яка здатна відчувати, переживати, сприймати, розмірковувати, хотіти, опираючись на свій особистий досвід, мати свій погляд та обирати, як поводитися у різних ситуаціях.

Надзвичайно важливо зрозуміти, як молода людина бачить свою сім'ю, себе, як інтерпретує те, що відбувається. Саме її особистісне ставлення є результатом внутрішньої активності і має для неї певний сенс, який не завжди є очевидним зі сторони, але саме ставлення, а не зовнішні обставини визначають поведінку студентської молоді, є основою розвитку особистості. Тому становлення особистості молодої людини у сім'ї – це взаємний процес, у якому батьки, виховуючи своїх дітей, і самі виховуються. Людина – це вільна особистість; виховання – це, перш за все, самовиховання батьків.

Ще одним стереотипним уявленням про сімейне виховання є переконання батьків про те, що ця сфера добре контролюється й усвідомлюється ними. Кожен із батьків схильний думати, що добре розуміє себе і свою дитину. Ми впевнені, що можна контролювати і достатньо усвідомлювати свої вчинки, але справжні переживання не лише синів та дочок, але й батьків практично не контролюються та усвідомлюються достатньо погано і часто спотворено. Потрібна особлива праця на рівні внутрішнього діалогу. Виховання передбачає вміння слухати.

Наступний стереотип стосується батьківської самопожертви. Виховання передбачає повноцінну суб'єкт-суб'єктну взаємодію, яка базується на врахуванні потреб та інтересів як молодих людей, так і їхніх батьків, їхніх особистісних кордонів, толерантності у стосунках. Повноцінне виховання неможливе без справжньої рівності, захищеності інтересів не лише молодого, але й старшого покоління.

Один із стереотипів пов'язаний з негативним ставленням традиційного сімейного виховання до так званої словесної педагогіки як неефективної.

Справжнє виховання, на думку Г. Радчука, передбачає культуру мовлення на рівні внутрішнього Я, з використанням «Я-висловлювань», організацією розгорнутого діалогічного спілкування.

Традиційно батьки вважають, що процес формування впевненої у собі, відповідальної, самостійної особистості повинен ґрунтуватися на постійному критичному оцінюванні, систематичному контролі її діяльності з обов'язковою вказівкою на її помилки, проблеми, упущення, порівняння з кращими зразками. Насправді, процес становлення позитивної Я-концепції особистості молодшої людини базується на трьох основних видах особистісного досвіду, які необхідні для становлення, а саме:

- увага та повага до неї;
- справедливе ставлення з боку інших;
- визнання ними її цінності [3, с. 6].

Відповідно до за таких умов відбувається внутрішній процес становлення структури Я:

- увага та повага до самої себе;
- справедливе ставлення до самої себе;
- визнання власної самоцінності [3, с. 6].

Саме ці здатності необхідні для того, щоб людина стала автономною, автентичною і продуктивною.

Вищеназвані та інші стереотипи унеможливають реалізацію особистісно орієнтованих підходів у практиці сімейного виховання.

За отриманими даними, студентська молодь переважно схвалює (66%) так званий «пробний шлюб» та 34% мають до нього негативне ставлення. Крім того, 28% опитуваних вважають дошлюбні зв'язки негожими та неприпустимими, проте 72% респондентів поблажливо до цього ставляться.

Для кожної людини, яким би не був її світогляд, свобода належить до числа найвищих ідеалів, але у сімейному житті члени родини поступаються якимись елементами свободи у важливих ситуаціях. Тому до нашого опитувальника включили питання про пріоритети та здатність пожертвувати своїми свободами у сімейному житті.

На момент опитування респонденти висловили нетерпиме ставлення до зради (71%), а 29% респондентів готові її пробачити.

Проте більшість, 71%, поблажливо і терпимо ставляться до недоліків інших, та 68% здатні перебільшувати чесноти тих, кого люблять.

Майже всі відмітили (95%), що будуть поділяти захоплення свого партнера, лише 3% – ні.

Проте ми виявили, що 65% респондентів турбота про повсякденні дрібниці буде приносити задоволення, 35% – ні.

Взаємовідносини із партнером, його сім'єю були висвітлені у наступних запитаннях.

71% опитуваних знають, що хвилює партнера в даний момент, проте 29% не орієнтуються у його переживаннях.

Окремі звички партнера викликають роздратування у 17% респондентів, 32% не дратують звички партнера, 43% респондентів не можуть чітко відповісти на дане питання.

Важко відбувається спілкування з батьками партнера у 17% респондентів, 24% легко знайшли спільну мову, проте більшість респондентів (59%) не можуть відповісти на це питання анкети.

Більшість опитаних і дня не можуть одне без одного прожити (53%), лише 47% адекватно сприймають присутність або відсутність партнера. 27% опитуваних вважають, що партнер міг би бути трохи красивішим і розумнішим, проте більшість респондентів (73%) все у партнерові влаштовує. У більшості опитуваних спостерігається відвертість у стосунках із партнером (78%), лише 22% респондентів не можуть бути відвертими у розмовах про власні проблеми та недоліки.

У 46% опитуваних викликає роздратування прагнення партнера подібатися іншим, проте 54% толерантно до цього ставляться.

Висновки. Результати опитування будуть корисними при розробці освітніх програм, програм роботи кураторів у закріплених за ними групах, при плануванні соціальних проєктів, підготовці інформаційно-рекламних матеріалів для молоді.

Із наведених відповідей респондентів можна зробити висновки, що характерні для нашого суспільства моральні принципи є для студентської молоді зрозумілими, тим часом, як шлях до їхнього виконання може виявитися досить складним. Тому наше головне завдання – допомогти студентській молоді набути вміння вирішувати складні життєві, сімейні завдання шляхом уведення до навчально-виховного процесу виховних (кураторських) годин, зорієнтованих на різні аспекти сімейного виховання студентської молоді.

Крім того, аналізуючи отримані відповіді, не можна не помітити, що у значній кількості респондентів існує ризик – відсутність розуміння цінності свободи іншої особи у сімейному житті.

Таким чином, завдяки нашому дослідженню було актуалізовано необхідність підготовки студентів до сімейного життя та її взаємозв'язки з іншими складовими виховної роботи з цією соціальною групою.

Проаналізувавши результати дослідження, ми дійшли висновку, що більшість студентів демонструють низький рівень сімейного виховання, який характеризується слабкою сімейною спрямованістю, недостатнім рівнем володіння сімейно значущими знаннями, невмінням використовувати їх у різних сімейних ситуаціях. Студенти часто досить пасивні, ігнорують необхідність володіння уміннями, важливими для організації сімейного життя. Здатність критично оцінити себе та свого партнера у багатьох студентів відсутня.

Невтішність отриманих результатів значною мірою пояснюється тим, що питання сімейного виховання не є пріоритетними у нашій державі. В основному сім'я як складова майбутнього молоді людини знаходиться поза увагою науковців, викладачів, а іноді навіть батьків студентів. Втрачені сімейні цінності, занепад народної педагогіки призводять до недостатньої сімейної підготовки сучасної студентської молоді.

Отже, здійснення сучасного сімейного виховання у вищих навчальних закладах є нагальним завданням державної ваги. Тому цілеспрямоване педагогічне керівництво цим процесом має ґрунтуватися на доборі адекватного методичного та змістового забезпечення.

Список використаних джерел

1. Газман О.С. Новые ценности в образовании [Электронный ресурс] / О.С. Газман. – Режим доступа: <http://setilab.ru/modules/article/view/Article/php>
2. Кант И. О педагогике // Пер. с нем. Б. М. Бим-Бада. [Электронный ресурс] / Иммануил Кант. – Режим доступа: http://www.bim-bad.ru/docs/on_education_by_kant_comments_by_me.pdf
3. Радчук Г.К. Психолго-педагогічні засади впровадження освітнього діалогу як інноваційної форми навчання студентів (на прикладі курсу «Сімейне виховання») // Практична психологія та соціальна робота, 2011. – вип. 12. – С. 5-17.
4. Спенсер Г. Воспитание: умственное, нравственное и физическое / Г. Спенсер. – М.: УРАО, 2002. – 288 с.
5. Шлюбуль Е.Ю. Педагогическая поддержка студента в образовательном пространстве вуза: дис. ...канд. пед. Наук: 13.00.08 / Елена Юрьевна Шлюбуль. – Краснодар, 2005. – 164 с.

Стаття надійшла до редакції 01.06. 2014 р

ИВАНИЦА А.

Полтавский национальный педагогический университет имени В.Г. Короленко, Украина

ПЕДАГОГИЧЕСКАЯ ПОДДЕРЖКА СТУДЕНЧЕСКОЙ МОЛОДЕЖИ В ЗАВЕДЕНИЯХ ВЫСШЕГО ОБРАЗОВАНИЯ В ПРОЦЕССЕ ПОДГОТОВКИ К СЕМЕЙНОЙ ЖИЗНИ

В статье рассмотрены вопросы особенностей педагогической поддержки студенческой молодежи, приоритетность педагогического сопровождения как эффективный способ влияния на молодежь в высших учебных заведениях.

Ключевые слова: педагогическая поддержка, педагогическое сопровождение, студенческая молодежь, особенности процесса подготовки к семейной жизни в заведениях высшего образования.

IVANITSA A.

Poltava National Pedagogical University named after V Korolenko, Ukraine

EDUCATIONAL SUPPORT STUDENTS IN HIGHER EDUCATION IN PREPARATION FOR FAMILY LIFE

The article deals with the question of pedagogical features support of students, priority pedagogical support of students, as one of the most effective influence on the personality of young people in higher education.

Key words: pedagogical support, educational support, college students, especially the process of preparation for family life in higher education.